

(Samenwerkingsverband van Bonaventuracollege en Visser 't Hooft Lyceum)

Plan Sociale Veiligheid

2018-2021

Inhoud

Inleiding	3
De definitie van pesten	5
Schoolbrede aanpak	6
Hoe ziet onze Pestpreventie eruit?	8
De samenwerking met ouders	9
Aanpak in geval van pesten	9
De coördinator sociale veiligheid en de anti-pest coördinator	12
Het monitoren van de sociale veiligheid van onze leerlingen	13
Tot slot	14

Inleiding

VMBO Boerhaavelaan streeft er naar om iedereen een sociaal veilig en optimaal schoolklimaat te bieden. Een school waar je jezelf kunt zijn en waar je je vertrouwd voelt, zodat je jezelf optimaal kunt ontwikkelen. Binnen onze school wordt daarom actief geïnvesteerd in relaties tussen leerlingen, ouders, docenten, onderwijsondersteunend personeel en andere betrokkenen. Daarbij ligt het accent op wat we wél willen: verbondenheid, een fijne samenwerking in de groep, en zijn we ons bewust van wat we niet willen: uitsluiten, pesten.

Ondanks dat VMBO Boerhaavelaan in het verleden actief is geweest in het stimuleren van een sociaal veilig schoolklimaat, werd voorheen nog niet voldoende gewerkt vanuit één schoolbrede aanpak, gestoeld op één schoolbrede visie. Daarmee bedoelen we één aanpak die door alle betrokkenen in en rond onze school, van leerling tot ouder en van directeur tot conciërge, wordt toegepast in het dagelijks handelen. Vanuit leerlingen, ouders en collega's blijft er veel behoefte aan het ontwikkelen, verbeteren en borgen van een deze schoolbrede aanpak, die aansluit bij onze schoolcultuur en past binnen het integrale veiligheidsbeleid.

De Wetgeving Sociale Veiligheid op school (mei 2015) stelt het volgende:

Het bevoegd gezag draagt zorg voor sociale veiligheid op school, deze zorgplicht bestaat uit:

- Sociaal veiligheidsbeleid voeren: set maatregelen gericht op preventie ingebed in pedagogisch beleid en stevig verankerd in dagelijkse praktijk.
- Sociale veiligheid van lln. monitoren met instrument dat representatief en actueel beeld geeft
- Er zijn bij een persoon tenminste de volgende taken weggelegd:
  - Fungeren als aanspreekpunt voor ouders en leerlingen/belangenbehartiging in het kader van het antipestbeleid en in het kader van pesten.
  - Een actieve bijdrage leveren aan een sociaal veilig schoolklimaat door het geven van voorlichting en het organiseren van preventieve activiteiten
  - Fungeren als gesprekspartner en beleidsadviseur op het gebied van sociale veiligheid.
  - Het coördineren van het beleid in het kader van het tegengaan van pesten.

Het wordt dus voor scholen essentieel om een schoolbrede aanpak te bieden voor de sociale - en fysieke veiligheid van leerlingen. De inspectie houdt hier vanaf 01-08-2016 toezicht op.

In dit protocol wordt onze gezamenlijke visie beschreven en zijn schoolbrede activiteiten en ontwikkelingen vastgelegd. U krijgt antwoord op vragen als; op welke wijze stimuleren wij positieve groepsvorming en verbondenheid, hoe gaan we om met regels en gedragsverwachtingen, hoe gaan we om met kwetsbare leerlingen en hun ouders, hoe kunnen we pesten voorkómen en aanpakken?

Wij streven er als school naar om ons beleid te blijven verbeteren en herzien. Daarom is dit protocol een ontwikkeldocument en zal het jaarlijks worden vernieuwd.

De samenwerking met ouders vinden wij van essentieel belang. De DMR wordt actief betrokken bij het tot stand komen van het plan sociale veiligheid.

In het schooljaar 2018-2019 wordt in kaart gebracht worden wat we binnen onze school (school, klas, leerling) al allemaal doen vanuit een oplossingsgerichte en groepsgerichte visie. Daarnaast doet het ondersteuningsteam tijdens scholing & ontwikkelingsdagen ervaring op met verschillende aanpakken die gericht zijn op deze visie. Gezamenlijk wordt gekeken naar hoe we datgene wat we al doen, kunnen versterken en inbedden in een schoolbrede aanpak. Een beleid dat niet door het gehele team gedragen wordt, leidt niet tot het gewenste resultaat. Een teammiddag over groepsvorming zal een eerste aanzet zijn om met de schoolbrede aanpak aan de slag te gaan.
Samenstellen van de werkgroep sociale veiligheid & pest preventie/interventie.

In het schooljaar 2019-2020 wordt het beleid geleidelijk aan geïmplementeerd, zodat onze visie steeds beter terug te zien is in onze alledaagse onderwijspraktijk. Dit vraagt een kritische en professionele houding van ons team. Activiteiten die niet aansluiten bij de schoolbrede, oplossingsgerichte en groepsgerichte visie komen te vervallen. De werkgroep sociale veiligheid & pest preventie/interventie zal een actieve rol gaan innemen, die als doel heeft het implementeren en borgen van het beleid. Belangrijk in deze fase is om de verschillende initiatieven binnen onze school te verbinden, te verbeteren en nieuwe expertise in te brengen. Daarnaast heeft de werkgroep de taak om de visie en aanpak te verspreiden binnen de school. Zij zullen de week tegen het pesten actief voorbereiden en uitzetten binnen de school. Tevens behoort het organiseren van een ouderavond over pest preventie ook tot een van de taken van de werkgroep.

In het schooljaar 2020-2021 zal er aandacht zijn voor borging. De Anti-Pestcoördinator en Sociale Veiligheidscoördinator bewaken dit borgingsproces.

Leiden, november 2018,

Kristel Beijer,
Anti-Pestcoördinator

Caroline van der Burg
Sociale Veiligheidscoördinator/Ondersteuningscoördinator

De definitie van pesten

De Wetgeving sociale veiligheid definieert pesten als een vorm van agressief gedrag, waarbij een betrekkelijk machteloze persoon wordt aangevallen, vernederd of buitengesloten door één of meerdere individuen. Pesten heeft drie kenmerken:

- het is intentioneel
- het vindt herhaaldelijk en over een langere periode plaats
- en er is een machtsverschil tussen dader en slachtoffer.

Er is sprake van pesten wanneer iemand herhaaldelijk of een lange tijd schade ondervindt door bewust handelen van een of meerdere leerlingen. Er is hierbij een duidelijke daderrol en een slachtofferrol. Ook de rol van de 'meelopers' of omstanders wordt bij de pestpreventie wel heel belangrijk gevonden.

Wanneer is het veilig?

- School is veilig als psychische, sociale en fysieke veiligheid van leerling niet door handelingen van anderen wordt aangetast.
- Scholen worden aangesproken op de inspanning die zij plegen en de mate waarop dit als toereikend kan worden gezien
- Indien nodig welke extra inspanning
- Ook leraren en schoolpersoneel kan slachtoffer worden van pestgedrag.
- Samenhang pestgedrag en schoolklimaat
- Pesten is niet alleen op school, maar ook online en offline door buiten school, de school heeft een belangrijke socialiserende taak!
- Waarden als verdraagzaamheid en respect verankeren in pedagogisch beleid.
- Beleid rondom preventie en afhandeling incidenten
- Niet alleen beleid, maar ook implementatie van veiligheidsbeleid zichtbaar kunnen maken.
- Monitoren / Zicht op veiligheidsbeleving lln. is essentieel bij beoordeling veiligheidsbeleid, deze zijn ter beschikking voor inspectie.

Schoolbrede aanpak

Bij het voorkomen en terugdringen van pesten blijkt een schoolbrede aanpak goede resultaten op te leveren (Nederlands Jeugd Instituut, mei 2012). Zo'n aanpak combineert preventies en interventies op school-, klassikaal- en individueel niveau. Bij een schoolbrede aanpak wordt pesten als een systemisch probleem gezien dat niet op te lossen valt met een enkele preventie/ interventie, op een enkel niveau. Leerlingen, ouders en docenten worden direct bij de invoering betrokken.

Pesten vraagt om meer dan een plan beschreven in een beleid, namelijk een positieve aanpak die in alle ruimtes en groepen, die met regelmaat aangeboden en onderhouden wordt. School behoort een veilige plek te zijn voor alle leerlingen. Pesten bedreigt dit uitgangspunt. VMBO Boerhaavelaan heeft gekozen voor een aanpak waarbij groepsvorming de basis vormt en de hoogste prioriteit krijgt, in plaats van alleen te focussen op een anti-pestprogramma in de groep.

Wij, het schoolteam van VMBO Boerhaavelaan, kiezen ervoor om te investeren in een stevig positief schoolsysteem met de inzet op groepsvorming in combinatie met het Anti Bullying Certification (ABC) project, waarin het voorkomen van pesten is opgenomen.

Onze aanpak voor fysieke en psychische veiligheid van leerlingen op schoolbreed niveau

Met groepsvorming hebben wij op VMBO Boerhaavelaan tot doel een positief schoolklimaat te creëren waarin alle leerlingen en volwassenen zich veilig voelen, zowel fysiek als psychisch, waardoor zij zich optimaal kunnen ontwikkelen.

Wij gaan daarbij uit van de volgende waarden:

VMBO Boerhaavelaan is een school waar leerlingen en personeel met verschillende culturele achtergronden en (geloofs-)overtuigingen elkaar ontmoeten. In deze bonte mengeling hechten we veel waarde aan respect en wederzijds vertrouwen. Niet alleen in de school leren we onze leerlingen omgaan met verschillen. Natuurlijk zoeken we ook de wereld buiten de school op waarbij aandacht voor het andere en de anderen, en dit leren begrijpen centraal staat. Hierdoor geven we onze leerlingen een zo compleet mogelijk wereldbeeld mee.

Hieruit volgen de volgende algemene spelregels die wij hanteren:

Respect

- We respecteren de mensen om ons heen, zoals ze zijn
- We luisteren en laten anderen uitpraten
- We praten op een normale, positieve manier met anderen, ook op social media

Veiligheid

- We zijn zuinig op elkaars en onze spullen
- We houden de school netjes en schoon
- We zijn een gezonde school, we zeggen dus nee tegen energy-drink, sigaretten, alcohol en drugs

Verantwoordelijkheid

- We komen goed voorbereid en op tijd de les in
- We gebruiken onze mobiele telefoon alleen in de les, als de docent hier om vraagt

En heb vooral ook veel plezier met elkaar!

Oplossingsgericht en groepsgericht.

Bij de oplossingsgerichte aanpak ligt de focus op het beschrijven van de gewenste toekomst, inzien wat succesvol was in het verleden, waarderen van aanwezige kwaliteiten en meer doen van dat wat werkt. De groepsgerichte aanpak beschouwt pestpreventie als de verantwoordelijkheid van de groep. Het is van belang dat iedereen in de groep zich verantwoordelijk voelt voor een veilige sfeer en een goede samenwerking, zodat pesten voorkomen of gestopt wordt. Op het moment dat er sprake is van pesten, is straffen niet de manier om pestgedrag te stoppen. Slachtoffers die weten dat de pleger gestraft wordt, durven uit angst voor herhaling vaak niet meer naar de docent te stappen. Daders die gestraft worden, worden buiten spel gezet en hebben geen kans meer om verantwoordelijk gedrag te laten zien. Versterkers moedigen het pesten aan, assistenten pesten mee en buitenstaanders laten het gebeuren. Zonder verdedigers maakt het slachtoffer geen kans. Daarom is het van belang om de passiviteit van de buitenstaander te doorbreken en de hele groep verantwoordelijk te maken.

Hoe ziet onze Pestpreventie eruit?

VMBO Boerhaavelaan hanteert duidelijke regels voor een goede omgang. Deze zijn vastgelegd in het Leerlingenstatuut Bonaventuracollege en Visser 't Hooft Lyceum. Met alle leerlingen en groepen nemen we de waarden en daaruit voortvloeiende gedragsverwachtingen van de school door bij de start van het schooljaar. Deze worden behalve uitvoerig besproken, ook met alle leerlingen geoefend. Zo weten de leerlingen welk gewenst gedrag van hen verwacht wordt, in welke ruimte en deze gedragsverwachtingen zijn in die ruimte ook zichtbaar. In het begin van het schooljaar wordt positief sociaal gedrag extra bekrachtigd door complimenten. Kernelement hierbij is dat alle leerlingen het verschil tussen respectvol en respectloos gedrag weten!

Preventie activiteiten

1. Preventie activiteiten op schoolniveau;

- Bij aanname van een leerling wordt zijn/haar dossier gescreend op een pestverleden. Vervolgens wordt de mentor en het docententeam op de hoogte gesteld.
- Het schoolpersoneel informeert ouders hoe zij kunnen handelen wanneer hun kind gepest wordt, andere kinderen pest of behoort tot de zwijgende middengroep. Mentoren kunnen ouders advies geven of doorverwijzen naar de desbetreffende persoon
- Werkgroep sociale veiligheid & pestpreventie/interventie Deze werkgroep komt meerdere keren per jaar bij elkaar en verbindt alle activiteiten rondom sociale veiligheid & pestpreventie/interventie.
- Schoolregels zijn uitgedrukt in concrete en positieve gedragsverwachtingen.
- Positief gedrag bekrachtigen en gedragsverwachtingen uitspreken naar leerlingen.
- Tijdig signaleren van risicogedrag door inzet van sociogram.
- Een keer per jaar een ouderavond organiseren rondom dit thema, voor alle ouders.
- Frequente scholing van het docententeam en onderwijsondersteunend personeel in het toepassen van de oplossingsgerichte/ groepsgerichte benadering, het uitspreken van gedragsverwachtingen en het bekrachtigen van positief gedrag.
- Leerlingenraad die actief betrokken wordt bij de ontwikkeling en implementatie van het beleid.
- Jaarlijks bezoek aan cabaretvoorstelling schooljaar 2018-2019 'Klappen voor Bart' dit is een confronterende cabaretvoorstelling over pesten vol zelfspot, originele grappen en slimme adviezen.

2. Preventie activiteiten op klassikaal niveau;

- Bij de start van het schooljaar, wordt nadrukkelijk aandacht besteed aan positieve groepsvorming en gedragsverwachtingen in de school en in de klas.
- Positieve groepsvorming en andere activiteiten in het kader van pestpreventie (ook cyberpesten) komen als vast onderdeel terug in de mentorlessen. De inhoud van deze lessen wordt verbeterd door scholing van docenten en het uitwisselen van goed lesmateriaal.
- In lessen (bijvoorbeeld drama-les) wordt aandacht besteedt aan pesten en/of sociale vaardigheden
- Bevorderen van zelfvertrouwen en weerbaarheid middels; Rots en Water training in klas 1.

3. Preventie activiteiten op individueel niveau;

- Faalangstreductietraining in leerjaar 3 en 4.
- Examenvreestraining in leerjaar 4
- Aandacht voor persoonlijke leerdoelen van leerlingen t.a.v. de omgang met anderen, naar aanleiding van sociogram.

De samenwerking met ouders

Een goede samenwerking met ouders is een essentieel onderdeel van pestpreventie. Alle ouders van de leerlingen van VMBO Boerhaavelaan worden geïnformeerd over de pestpreventie aanpak. Alle ouders worden ingelicht op de algemene informatieavond en ook via de website van de school en de schoolgids.

Daarbij krijgen zij ook advies over hoe om te gaan met pesten en op welke manier zij hun kind het beste kunnen benaderen.

Ouders hebben een belangrijke rol in het signaleren van pestgedrag. Wanneer zij signalen zien van pestgedrag bij hun kind (als slachtoffer dan wel dader) kunnen zij dit altijd melden bij de leerkracht van hun kind, bij de intern begeleider of directeur.

Wanneer een interventie op het gebied van pestpreventie nodig is zullen ouder hier altijd van op de hoogte worden gesteld. In een gesprek wordt aangegeven welke interventie ingezet wordt en worden afspraken gemaakt over de manier waarop de ouders hun kind het beste kunnen begeleiden en reageren.

Aanpak in geval van pesten

Wanneer zich op school pesten voordoet, hanteren wij een eenduidige aanpak gericht op alle betrokken partijen. Deze aanpak is voor alle leerlingen transparant, ook al blijkt dit voor de meeste leerlingen gedurende hun hele schoolloopbaan nooit nodig te zijn. Belangrijk in de aanpak van het pesten vinden wij het dat er verbinding blijft bestaan tussen alle betrokkenen. Daartoe stellen wij ouders meteen op de hoogte bij een eerste incident. Wij registreren pesten, net als elk ander ongewenst gedrag, in onze incidentenregistratiesysteem in Magister.

Pesten is onacceptabel en vraagt om een duidelijke en krachtige reactie vanuit de school. De grote vraag is hoe dat het beste kan en vooral ook hoe we dat als team het beste kunnen aanpakken. Het anti-pestprotocol vormt de verklaring van de vertegenwoordiging van de school en de ouders waarin is vastgelegd dat we pestgedrag op school niet accepteren en volgens een vooraf bepaalde handelwijze gaan aanpakken.

De vijfsporenaanpak

VMBO Boerhaavelaan volgt voor het bestrijden van pesten de Nationale vijfsporenaanpak, want bij pesten is sprake van vijf zogenoemde partijen. Ons anti-pestprotocol is gericht op de vijf verschillende partijen die betrokken zijn bij pesten:

1. De gepeste leerling (slachtoffer van het pesten)
2. De pester (dader van het pesten)
3. De ouders/verzorgers
4. De klasgenoten
5. De school

Hieronder volgt een opsomming van mogelijkheden waarbij de school de vijf verschillende partijen die een rol spelen in een peestsituatie kan ondersteunen gericht op het oplossen van een probleem.

Het bieden van steun aan de leerling die gepest wordt

- Het probleem wordt serieus genomen
- Er wordt uitgezocht wat er precies is gebeurd
- Er wordt overlegd over mogelijke oplossingen
- Waar nodig deskundige hulp inschakelen, bijvoorbeeld een sociale vaardigheidstraining om weerbaar te worden
-

Het bieden van steun aan de pester

- Het confronteren van de leerling met zijn gedrag en de gevolgen hiervan voor de pester en het slachtoffer
- De achterliggende oorzaken boven tafel proberen te krijgen
- Wijzen op een gebrek aan empathisch vermogen dat zichtbaar wordt in het gedrag
- Het aanbieden van hulp door de school
-

Het bieden van steun aan de ouders/verzorgers

- Ouders die zich zorgen maken over pesten serieus nemen
- Ouders op de hoogte houden van peestsituaties
- Informatie en advies geven over pesten en de manieren waarop pesten kan worden aangepakt
- In samenwerking tussen school en ouders het pestprobleem aanpakken. Zowel op school als vanuit de thuissituatie
- Zo nodig ouders doorverwijzen naar deskundige ondersteuning

De ouders van leerlingen die gepest worden, hebben er soms moeite mee dat hun kind aan zichzelf zou moeten werken. Hun kind wordt gepest en dat moet stoppen. Dat klopt, het pesten moet stoppen. Echter een gepest kind wil zich niet alleen veilig voelen op school; het wil ook geaccepteerd worden. Het verlangt ernaar om zich prettig en zelfverzekerder te voelen. Daar kan begeleiding of een training aan bijdragen.

Het betrekken van de middengroep (de rest van de klas) bij het probleem

De mentor bespreekt met de klas het pesten en benoemt de rol van alle leerlingen hierin. Er wordt gesproken over mogelijke oplossingen en wat de klas kan bijdragen aan een verbetering van de situatie. De mentor komt hier in de groep op terug.

De algemene verantwoordelijkheid van de school.

- De school zorgt dat de directie, de mentoren en de leerkrachten voldoende informatie hebben over pesten in het algemeen en het aanpakken van pesten in de eigen groep en de eigen school
- De school neemt stelling tegen het pesten
- De school werkt aan een goed beleid rond pesten en veiligheid van leerlingen waar de hele school bij betrokken is

Consequenties pester

Wanneer pestgedrag gesignaleerd wordt in de school zal met de pester besproken worden wat pesten betekent voor de andere leerling(en). Dit heet psycho-educatie. De pester krijgt door het schoolpersoneel uitgelegd wat de gevolgen zijn voor zichzelf en voor de leerling die gepest wordt.

Als er met deze vrijwillige gesprekken met de mentor of desbetreffende docent niet genoeg succes geboekt wordt en het pestgedrag doorgaat, krijgt de leerling een vierkant rooster.

Wanneer er na het vierkant rooster nog geen verbetering geconstateerd wordt, krijgt de pestende leerling een langere schorsing via de vestigingsdirecteur.

Wanneer de leerling ondanks alle inspanningen van de betrokken partijen blijft volharden in het ongewenste pestgedrag liggen er geen perspectieven meer tot verandering. Er rest het VMBO Boerhaavelaan niets anders dan verwijdering, dit in samenspraak met Regionaal Bureau Leerplicht.

De coördinator sociale veiligheid en de anti-pest coördinator

Wanneer ouders zorg hebben rondom hun kind kunnen zij vanzelfsprekend altijd terecht bij de mentor. Mochten ouders in vertrouwen een gesprek willen over hun kind rondom het thema pesten, kunnen zij terecht bij de anti-pest coördinator van onze school mevr. K Beijer ook leerlingen kunnen altijd bij deze persoon terecht.

Daarnaast is er een coördinator sociale veiligheid op onze school, mevr. C van der Burg.

De taken van de coördinator sociale veiligheid zijn:

- Gesprekspartner en beleidsadviseur directie voor sociale veiligheid
- Actieve bijdrage: voorlichtingen en preventieve activiteiten organiseren
- Monitoren en toegankelijk maken van feitelijk en ervaren veiligheid en welbevinden lln. met gestandaardiseerd instrument Kwaliteitscholen
- Veiligheidsplan invoeren, inbedden en borgen.

De taken van de anti-pest coördinator zijn:

- Laagdrempelig aanspreekpunt voor ouders en leerlingen
- Klankbord voor leraren en OOP
- Actieve bijdrage: voorlichtingen en preventieve activiteiten organiseren
- Uitzetten en begeleiden van de afnamen van het sociogram
- Antipestprotocol invoeren, inbedden en borgen.

Het monitoren van de sociale veiligheid van onze leerlingen

De sociale veiligheid van onze leerlingen volgen wij door 2x per jaar een sociogram af te nemen in de klas. Van de scores die uit beide metingen komen wordt een analyse gemaakt door de mentor samen met de Intern begeleider op groepsniveau en op individueel leerling niveau. De Intern Begeleider maakt van alle groepsoverzichten ook een schoolbrede analyse per schooljaar.

Gedrag van de leerlingen wordt ook gemonitord door het bijhouden van de gedragsincidenten in Magister. De analyse wordt besproken teambijeenkomst en er wordt direct een actieplan van gemaakt.

Tot slot monitoren we de feitelijk en ervaren veiligheid en welbevinden van de leerlingen met het gestandaardiseerd instrument Kwaliteitscholen.

Tot slot

Het blijft van groot belang dat wij, VMBO Boerhaavelaan, samen met de ouders en de leerlingen blijven werken aan het optimaliseren van onze schoolbrede klimaat.

Binnen de gouden driehoek ouders-leerling-school dienen we allen eenzelfde doel: dat álle leerlingen zich veilig voelen op school en zich optimaal kunnen ontwikkelen, zowel thuis als op school tot sociaal competente persoonlijkheden.